

Insolvence

Lhůta pro přihlášení pohledávky vzniklé z titulu práva na vrácení nájemného

Nejvyšší soud se ve svém usnesení ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 29 NSČR 49/2013 zabýval otázkou, kdy může být do insolvenčního řízení přihlášena pohledávka vzniklá z titulu práva na vrácení nájemného zaplaceného předem po vypovězení nájemních smluv insolvenčním správcem po prohlášení konkursu. Dle názoru vysloveného Nejvyšším soudem je tak možno učinit od zahájení insolvenčního řízení, nejpozději však do skončení propadné přihlašovací lhůty určené v rozhodnutí o úpadku.

V daném případě soud posuzoval situaci, kdy věřitel nepřihlásil své pohledávky do insolvenčního řízení ve lhůtě stanovené soudem v rozhodnutí o úpadku, ale až po uplynutí této lhůty, tedy opožděně. Krajský soud v Plzni tuto přihlášku odmítl. Rozhodnutí Krajského soudu bylo následně v odvolacím řízení potvrzeno usnesením Vrchního soudu v Praze. Věřitel podal proti tomuto rozhodnutí dovolání k Nejvyššímu soudu s odůvodněním, že pohledávky nemohl přihlásit ve stanovené lhůtě, vzhledem k tomu, že v té době pohledávky neexistovaly, a to ani jako pohledávky podmíněné, jelikož tyto vznikly až vypovězením nájemní smlouvy insolvenčním správcem po prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

K tomu Nejvyšší soud uvádí, že insolvenční zákon takové problémy předvídal a proto **umožňuje přihlásit do insolvenčního řízení i pohledávky vázané na splnění podmínky**. Povaha pohledávky vázané na splnění odkládací podmínky je nárokům věřitele vzniklých vypovězením nájemních smluv insolvenčním správcem po prohlášení konkursu příznána v ustanovení § 256 odst. 3 insolvenčního zákona. Nejvyšší soud proto uzavřel, že **pohledávky vzniklou z titulu práva na vrácení nájemného, nebo jiné úhrady zaplacené předem, může věřitel přihlásit do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka již od zahájení insolvenčního řízení, nejpozději však do skončení propadné přihlašovací lhůty** určené rozhodnutím o úpadku, a to jako vázanou na splnění odkládací podmínky spočívající v tom, že insolvenční správce vypoví nájemní smlouvu po prohlášení konkursu na majetek dlužníka. K přihlášce přihlášené z tohoto titulu později se v insolvenčním řízení nepřihlíží.

Uspokojení zajištěného věřitele z výtěžku zpeněžení zajištění

Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 29. 5. 2015, sp. zn. 29 NSČR 4/2013 řešil otázku, zda může mít zajištěný věřitel, který uplatnil přihlášku pohledávky zajištěné zástavním právem k pohledávkám dlužníka, nárok na vydání výtěžku zpeněžení těchto pohledávek, přestože se výtěžek v době prohlášení konkursu v majetkové podstatě již prokazatelně nenachází, a zda je možné vydat zajištěnému věřiteli výtěžek zpeněžení jiného majetku, kterého insolvenční správce dosáhl po

prohlášení konkursu. Názor Nejvyššího soudu je takový, že nastane-li situace, že se výtěžek zpeněžení v době rozhodnutí o jeho vydání zajištěnému věřiteli již v majetkové podstatě nenachází, nemá zajištěný věřitel právo na oddělené uspokojení z jiného majetku dlužníka.

V posuzovaném případě vyslovil Městský soud v Praze souhlas s tím, aby insolvenční správce vydal zajištěnému věřiteli výtěžek zpeněžení. Proti tomuto rozhodnutí podal jiný věřitel odvolání, na základě kterého došlo ke změně v bodu I. výroku ve výši výtěžku zpeněžení určeného k vydání zajištěnému věřiteli. Proti rozhodnutí podal ten stejný věřitel dovolání k Nejvyššímu soudu. Dovolatel zpochybňoval závěr odvolacího soudu, podle něhož má zajištěný věřitel nárok na vydání výtěžku zpeněžení zajištěných pohledávek i za předpokladu, že část výtěžku byla použita na provoz podniku. Dle jeho názoru nemůže být zajištěnému věřiteli vydán jakýsi „náhradní“ výtěžek zpeněžení jiného nezajištěného majetku.

Nejvyšší soud ve svém usnesení uvedl, že výklad, podle kterého zajištěnému věřiteli vzniká po prohlášení konkursu právo na vydání výtěžku z inkasa zastavených pohledávek, přestože se ke dni prohlášení konkursu v majetkové podstatě již v tomto rozsahu nenacházel, není správný. Nejvyšší soud nesdílí ani názor, že po prohlášení konkursu má věřitel nárok na vydání plnění na tyto pohledávky bez ohledu na to, zda bylo předtím dlužníkem spotřebováno. **Zajištěný věřitel má nárok, aby byl výlučně on uspokojen z výtěžku zpeněžení zajištění**, to však neznamená, že v případě, kdy se ke dni rozhodnutí o vydání výtěžku zpeněžení již výtěžek v majetkové podstatě nenachází, lze bez dalšího rozhodnout o uspokojení zajištěného věřitele v plné výši. Zajištěný věřitel má právo, aby byl v insolvenčním řízení uspokojen z výtěžku zpeněžení zajištění, přičemž **předmět zajištění tvoří do jisté míry oddělenou majetkovou podstatu**, z níž nemohou být před plným uspokojením zajištěného věřitele uspokojeni jiní věřitelé dlužníka. **Toto právo zajištěného věřitele se však váže pouze k předmětu zajištění.**

K otázce vyloučení insolvenčního správce pro podjatost

V usnesení ze dne 31. 8. 2015, sp. zn. 29 NSČR 110/2014, se Nejvyšší soud vyjádřil k důvodům vyloučení insolvenčního správce pro podjatost. Jestliže věřiteli ustanovený správce tyto věřitele v jiných řízeních zvýhodnil a nešlo-li o omluvitelné pochybení, jedná se o důvod k pochybnostem o nepodjatosti takového insolvenčního správce.

V daném případě soud rozhodoval o vyloučení insolvenčního správce, který byl ustanoven na návrh a hlasem majoritního věřitele, pro podjatost. Vrchní soud v Praze po prvním odvolání vrátil věc insolvenčnímu soudu a uvedl, že existují dílčí důvody, které ve svém souhrnu mohou vést k pochybnostem o nepodjatosti insolvenčního správce. Těmito důvody byly vazby mezi insolvenčním správcem a advokátní kancelář, jež zastupovala majoritního věřitele.

Z právního posouzení Nejvyššího soudu vyplývá, že práva věřitelů byla insolvenčním zákonem posílena mimo jiné i tím, že umožnil, aby o změně v osobě insolvenčního správce rozhodovaly věřitelské orgány. Proto **je nutné respektovat situaci, kdy si věřitelé zvolí za insolvenčního správce osobu, která je jim známá jako natolik „zdatná“** (ve vztahu k odborným znalostem, ale i z hlediska pověsti, důvěry apod.), **že bude zárukou pro naplnění účelu a zásad insolvenčního řízení a pro řádný výkon této funkce.** Smyslem ustanovení § 29 insolvenčního zákona není skutečnost, že by věřitelé měli být omezeni při volbě nového insolvenčního správce tím, zda mají či měli k tomuto insolvenčnímu správci „vztah“. Ani okolnost, že stejní věřitelé, respektive stejný majoritní věřitel, opakovaně (v různých insolvenčních řízeních) ustanovuje novým insolvenčním správcem stejnou osobu, není důvodem, který by mohl vést k pochybnostem o nepodjatosti takového insolvenčního správce. Pokud však vyjde najevo, **že věřiteli ustanovený insolvenční správce tyto věřitele v jiných řízeních zvýhodnil, aniž by současně šlo o omluvitelné pochybení** (plynoucí např. z nejednoznačné právní úpravy), **pak to bude důvod k pochybnostem o nepodjatosti takového insolvenčního správce.**

Náklady spojené s provedením pokynu zajištěného věřitele

Nejvyšší soud v usnesení ze dne 30. 7. 2015, sp. zn. 29 NSČR 37/2013, stanovil, že zajištěný věřitel nese odpovědnost za to, jaké pokyny udělí insolvenčnímu správci při správě majetku. Jestliže insolvenční správce postupuje dle pokynů zajištěného věřitele, nese náklady vzniklé v souvislosti s plněním tohoto pokynu bez omezení zajištěný věřitel.

V posuzované věci uzavřel zajištěný věřitel s insolvenční správkyní dohodu o umístění movitých věcí v provozovně zajištěného věřitele a v souvislosti s tímto byl sjednán i poplatek spojený se správou majetku. Zajištěný věřitel poté požádal o vyplacení výtěžku zpeněžení, avšak limitoval náklady na správu a zpeněžení movitých věcí ve smyslu § 298 odst. 4 insolvenčního zákona. Insolvenční soud však rozhodl, že zajištěný věřitel udělil uzavřením dohody konkludentní souhlas k odečtení nákladů ve větším rozsahu.

Nejvyšší soud stanovil, že **omezení možnosti odečíst od výtěžku zpeněžení zajištěného majetku náklady na jeho správu v rozsahu vyšším než umožňuje ustanovení § 298 odst. 3 insolvenčního zákona se uplatní především tam, kde insolvenční správce při správě této části majetkové podstaty postupuje sám ze své vlastní vůle, tedy aniž by vycházel z pokynů zajištěného věřitele, anebo aniž by takové pokyny respektoval.** Účelem posuzovaného ustanovení (§298 IZ) je chránit zajištěného věřitele před neehospodárnou správou majetku patřícího do majetkové podstaty. Rozhodně je nelze vykládat tak, že zajištěný věřitel udělí insolvenčnímu správci pokyn, jak má při správě majetku postupovat, bez ohledu na to, jaké důsledky bude jeho respektování insolvenčním správcem mít (na výši nákladů spojených se správou majetku), a současně bude trvat na tom, že náklady správy nesmí překročit zákonem stanovenou výši 4 %. Tak jako je insolvenční správce odpovědný za řádnou správu majetkové podstaty, **nese i zajištěný věřitel odpovědnost za to, jaké pokyny udělí insolvenčnímu správci při správě majetku, který zajišťuje jeho pohledávku.**

Nejvyšší soud uzavřel, že při rozhodování o vydání výtěžku zpeněžení zajištění dle § 298 insolvenčního zákona je významné nejen to, zda zajištěný věřitel udělil insolvenčnímu správci souhlas s odečtením nákladů spojených se správou zpeněžené věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty (viz § 298 odst. 3 věty druhé IZ), ale i to, zda insolvenční správce při správě majetkové podstaty postupuje podle pokynů zajištěného věřitele. Dle § 230 odst. 3 insolvenčního zákona náklady spojené s provedením pokynu zajištěného věřitele nese zajištěný věřitel ze svého, a tím se vylučuje možnost, aby takto zajištěný věřitel nesl náklady správy jen do výše 4 % výtěžku zpeněžení. **Postupuje-li tedy insolvenční správce při správě majetku, který zajišťuje pohledávku zajištěného věřitele za dlužníkem, podle pokynu zajištěného věřitele, nese náklady vzniklé v souvislosti s plněním tohoto pokynu zajištěný věřitel, a to bez omezení.**

Přeměna reorganizace dlužníka v konkurs

Vrchní soud v Praze vydal dne 5. 10. 2015 usnesení, sp. zn. 4 VSPH 646//2015, v němž rozhodl o tom, že i ve stadiu řízení od povolení reorganizace do schválení reorganizačního plánu je insolvenční soud oprávněn rozhodnout o přeměně reorganizace v konkurs, a to i bez návrhu. Tato přeměna reorganizace dlužníka v konkurs může být způsobena z důvodu nepoctivého záměru dlužníka, neboť na poctivosti záměru je reorganizace jako sanační způsob řešení úpadku vystavěna.

V daném případě dlužník předložil reorganizační plán, souhlas většiny věřitelů a soud řešení úpadku reorganizací povolil. V průběhu řízení se však ukázalo, že existují další věřitelé, kteří byli v reorganizačním

plánu opomenuti, dlužník navrhl soudu do věřitelského výboru podjatou osobu a také podjatého znalce. Jediná členka představenstva navíc vůbec nebyla informována o činnosti dlužníka, byla plně ovládána a řízena třetími osobami a jako nekompetentní osoba uzavřela smlouvy, které mohly znevýhodnit uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů.

Na základě výše uvedeného se Vrchní soud v Praze vyslovil, že ačkoliv taxativní výčet důvodů přeměny reorganizace v konkurs neobsahuje expressis verbis požadavek na poctivost záměru navrhovatele reorganizace, zastává názor, že vyjde-li po povolení reorganizace najevo, že **navrhovatel navrženou reorganizací sledoval nepoctivý záměr, je to důvodem k přeměně reorganizace v konkurs** podle § 363 odst. 1 insolvenčního zákona, neboť **reorganizace jako jeden ze dvou sanačních způsobů řešení úpadku dlužníka je na poctivosti záměru jejího předkladatele celá vystavěna**. Dle § 317 odst. 2 insolvenčního zákona může návrh na povolení reorganizace podat pouze ten, kdo je v dobré víře, že jsou nebo budou splněny všechny podmínky pro schválení reorganizačního plánu. Soud je tím, kdo věřitelům garantuje, že jim nebude vnučena reorganizace dlužníka, který sleduje nepoctivý záměr. **I ve stadiu řízení od povolení reorganizace do schválení reorganizačního plánu je insolvenční soud oprávněn i bez návrhu rozhodnout o přeměně reorganizace v konkurs** podle § 363 insolvenčního zákona, **vyjde-li v něm najevo dlužníkův nepoctivý záměr** ve smyslu § 326 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona.

Jistina a úroky jako jediná pohledávka

Vrchní soud v Olomouci se ve svém usnesení ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. 4 VSOL 607//2015-PI-10, odklonil od svého právního názoru vysloveného dříve a uzavřel, že jistina, dohodnuté úroky a úroky z prodlení tvoří společně, ve smyslu § 178 odst. 1 insolvenčního zákona, samostatnou a jedinou pohledávku.

Vrchní soud v Olomouci potvrdil usnesení soudu prvního stupně, kterým byla odmítnuta přihláška pohledávky věřitele a bylo vysloveno ukončení účasti věřitele v insolvenčním řízení. Věřitel přihlásil do insolvenčního řízení pohledávku. První z těchto pohledávek se skládala z jistiny (půjčka) a jejího příslušenství ve formě úroku a úroku z prodlení. Z pohledávky však bylo zjištěno méně než 50 % přihlášené částky a z tohoto důvodu se k přihlášené pohledávce nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna. Na základě tohoto insolvenční soud přihlášku odmítl dle § 185 insolvenčního zákona.

Pro rozhodnutí bylo nutné posoudit, zda ve smyslu § 178 odst. 1 insolvenčního zákona je pohledávka na jistinu z půjčky, úrocích a úrocích z prodlení jedinou pohledávkou, nebo zda je nutné pohledávku rozdělit na samostatnou pohledávku z jistiny a samostatnou pohledávku z úroků. Podle přesvědčení odvolacího soudu dospěl insolvenční soud v dané věci ke správnému závěru, když stanovil, že **jistina z půjčky, dohodnuté úroky a úroky z prodlení jsou ve smyslu § 178 odst. 1 insolvenčního zákona samostatnou (jedinou) pohledávkou**. Odvolateli je možno dát za pravdu v tom, že každý z uvedených nároků lze do insolvenčního řízení přihlásit samostatně. Přihlašuje-li však věřitel do insolvenčního řízení pohledávku na jistinu, úrocích a úrocích z prodlení (stejně tak i na nákladech řízení), tedy uplatňuje současně i vedlejší plnění spojené s nárokem samotným, a **má-li se náležitě uplatnit hranice pro zjištění výše pohledávky z hlediska postupu insolvenčního soudu podle § 178 odst. 1 insolvenčního zákona, nelze oddělovat povinnost k zaplacení jistiny od povinnosti k zaplacení příslušenství**. Jakkoli jsou úroky a úroky z prodlení vedlejším plněním, odvozeným od nároku samostatného (jeho příslušenstvím), k prosazení účelu úpravy vymezené v § 178 odst. 1 insolvenčního zákona je třeba považovat jistinu, úroky a úroky z prodlení za jednu samostatnou pohledávku.

Trestní právo

Šikanózní insolvenční návrh

Nejvyšší soud se v usnesení ze dne 26. 2. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1352/2014, vyjádřil k podání insolvenčního návrhu na základě vědomě nepravdivých skutečností s cílem donutit jiného k plnění. Takový insolvenční návrh byl Nejvyšším soudem označen nedovoleným prostředkem, který lze kvalifikovat jako pohružku jiné těžké újmy ve smyslu znaků skutkové podstaty trestného činu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku. Je-li návrh na zahájení insolvenčního řízení založen na smyšlených a neexistujících skutečnostech, jež byly navrhovatelem jen účelově uvedeny se záměrem vyvolat důsledky spojené s podáním takového návrhu, může dojít také k vážným důsledkům, které lze považovat za jinou vážnou újmu ve smyslu trestného činu pomluvy podle § 184 tr. zákoníku.

V dané věci byl obviněný uznán vinným přečiny vydírání a pomluvy z důvodu vyhrožování poškozenému zaujetím opatření vedoucích k zajištění práv příslušné společnosti a dalších osob uplatňujících vůči poškozenému finanční kompenzace za majetkové škody nebo škody nemajetkové povahy, a nutil poškozeného s podmínkou, že potom své učiněné úkony vezme zpět, k tomu, aby zaplatil celkovou sumu za tvrzené neexistující pohledávky. Vyhrůžku splnil podáním návrhu na prohlášení konkurzu na majetek poškozeného.

Nejvyšší soud se k danému vyjádřil tak, že **podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení, jímž pachatel chtěl donutit poškozeného k plnění, které neměl povinnost poskytnout, pokud k němu došlo na základě vědomě nepravdivých skutečností bez faktické existence okolností splňujících podmínky úpadku ve smyslu § 3 insolvenčního zákona, je nedovoleným prostředkem a lze jej kvalifikovat jako pohružku jiné těžké újmy ve smyslu znaků skutkové podstaty trestného činu vydírání podle § 175 odst. 1 trestního zákoníku. Návrh na zahájení insolvenčního řízení, jehož podmínky podání jsou stanoveny v § 97 insolvenčního zákona, není dovoleným prostředkem, je-li ho v rozporu se zásadami insolvenčního řízení (srov. § 5 insolvenčního zákona) zneužito k jiným než v zákoně uvedeným účelům.** Děje se tak zejména tehdy, když slouží k prosazení vlastních zájmů osoby podávající takový návrh, vedený především snahou uškodit osobě, na jejíž majetek je insolvenční návrh podáván, a donutit ji, aby něco konala, opominula nebo trpěla, aniž by navrhovatel měl skutečné poznatky o tom, že dotčená osoba (FO nebo PO) je v úpadku ve smyslu § 3 insolvenčního zákona.

Jestliže je návrh na zahájení insolvenčního řízení založen na smyšlených a neexistujících skutečnostech, jež byly navrhovatelem jen účelově uvedeny se záměrem vyvolat důsledky spojené s podáním takového návrhu, zejména aby byly do insolvenčního rejstříku, který je informačním systémem dostupným prostřednictvím veřejné datové sítě, zaneseny a v něm uvedeny nepravdivé skutečnosti nasvědčující tomu, že je údajný dlužník v úpadku, může dojít k vážným důsledkům (např. ohrožení jeho konkurenceschopnosti v důsledku ztráty důvěry a dobrého jména u klientů a obchodních partnerů apod.), které lze považovat za jinou vážnou újmu ve smyslu trestného činu pomluvy podle § 184 trestního zákoníku.

Nejvyšší soud po vydání tohoto rozhodnutí vzhledem k jeho celospolečenskému významu a z hlediska řešené otázky, která není ojedinělým případem, po projednání v evidenčním senátu, rozhodl o jeho zařazení k projednání trestním kolegiem dne 15. října 2015, s právní větou z něj vyplývající, která bude poté, což bylo téhož dne rovněž schváleno, zařazena do „zelené sbírky“.

Právní věty, která byly schváleny Trestním kolegiem Nejvyššího soudu a budou publikovány ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (tzv. „zelené sbírce“):

Vydírání, Jiná těžká újma, § 175 odst. 1 tr. zákoníku:

I. Podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení, jímž pachatel chtěl donutit poškozeného k plnění, které neměl povinnost poskytnout, pokud k němu došlo na základě vědomě nepravdivých skutečností bez faktické existence okolností splňujících podmínky úpadku ve smyslu § 3 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, je nedovoleným prostředkem a lze jej kvalifikovat jako pohružku jiné těžké újmy ve smyslu znaků skutkové podstaty trestného činu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

Návrh na zahájení insolvenčního řízení, jehož podmínky podání jsou stanoveny v § 97 insolvenčního zákona, není dovoleným prostředkem, je-li ho v rozporu se zásadami insolvenčního řízení (srov. § 5 insolvenčního zákona) zneužito k jiným než v zákoně uvedeným účelům. Děje se tak zejména tehdy, když slouží k prosazení vlastních zájmů osoby podávající takový návrh, vedený především snahou uškodit osobě, na jejíž majetek je insolvenční návrh podáván, a donutit ji, aby něco konala, opominula nebo trpěla, aniž by navrhovatel měl skutečné poznatky o tom, že dotčená osoba (fyzická nebo právnická) je v úpadku ve smyslu § 3 insolvenčního zákona.

Pomluva, § 184 tr. zákoníku:

II. Jestliže je návrh na zahájení insolvenčního řízení založen na smyšlených a neexistujících skutečnostech, jež byly navrhovatelem jen účelově uvedeny se záměrem vyvolat důsledky spojené s podáním takového návrhu, zejména aby byly do insolvenčního rejstříku, který je informačním systémem dostupným prostřednictvím veřejné datové sítě, zaneseny a v něm uvedeny nepravdivé skutečnosti nasvědčující tomu, že je údajný dlužník v úpadku, může dojít k vážným důsledkům (např. ohrožení jeho konkurenceschopnosti v důsledku ztráty důvěry a dobrého jména u klientů a obchodních partnerů apod.), které lze považovat za jinou vážnou újmu ve smyslu trestného činu pomluvy podle § 184 tr. zákoníku.

PODPORUJEME NADAČNÍ FOND ADVOKÁTI DĚTEM
www.advokatidetem.cz

Informace obsažené v tomto bulletinu jsou pouze obecného charakteru s cílem poskytnout orientační přehled o aktualitách ze soudních rozhodnutí. Tento bulletin by proto neměl být bez dalšího používán jako podklad pro přijímání podnikatelských ani jiných rozhodnutí a konkrétní informace vztahující se k tématům uvedeným v tomto bulletinu by měly být konzultovány dříve, než na jejich základě bude učiněno příslušné rozhodnutí.

© 2015 DRV Legal, s.r.o.